

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi
The Journal of International Social Sciences
Cilt: 31, Sayı: 1, Sayfa: 145-159, OCAK – 2021
Makale Gönderme Tarihi: 30.10.2020 Kabul Tarihi: 17.11.2020

KONUŞMA KAYGISI ÖLÇEĞİ'NİN GELİŞTİRİLMESİ: GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI¹

Development of The Speech Anxiety Scale: A Validity and Reliability Study

Abdurrahman GÜNDÜZ²

Sezgin DEMİR³

ÖZ

Kaygı, bireyin kötü bir şey olacağına yönelik gerginlik hissidir. Konuşma kaygısı ise konuşmanın verdiği/vereceği bunaltıdır. Bu bunaltılı anlarda yoğun yaşanan fiziksel, duygusal, davranışsal ve bilişsel tepkiler, bireyin sağlıklı bir iletişim kurmasını zorlaştırmakta ve konuşmaktan kaçınmaya yöneltebilmektedir. Bu araştırmanın amacı ortaokul düzeyindeki öğrencilerin (9-14 yaş arası) konuşma kaygı düzeylerini tespit etmede kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçek alana kazandırmaktır. Veriler, ortaokul düzeyinde 4 sınıf düzeyinde öğrenim gören 1214 öğrenciden elde edilmiştir. Araştırmanın örneklemini her bir aşamada farklı öğrenciler olmak üzere açıklayıcı faktör analizi (AFA) için 449, doğrulayıcı faktör analizi (DFA) için 450, eş değer form uygulaması için 172, test-tekrar test uygulaması için ise 143 katılımcıdan oluşmaktadır. AFA neticesinde 21 maddelik bilişsel, fiziksel ve duygusal boyutlara sahip, toplam varyans değeri %46.54 olan Konuşma Kaygısı Ölçeği (KKÖ) elde edilmiştir. DFA analizinde AFA sonucunda elde edilen yapı doğrulanmıştır ($\chi^2=303.23$, $sd=1.639$, $RMSEA=.038$, $NFI=.97$, $NNFI=.98$, $GFI=.94$, $AGFI=.92$, $CFI=.99$, $SRMR=.043$). Cronbach's alpha Spearman-Brown ve Guttman-Split Half iki yarı güvenilirlik değerleri, eş değer form ve test-tekrar test uygulamalarından elde edilen güvenilirlik değerlerinin de iyi olması neticesinde alan yazına ortaokul öğrencilerinin konuşma kaygı düzeylerini ölçen 21 maddelik likert tipi bir ölçeğin kazandırıldığı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Geçerlik, Güvenirlik, Kaygı, Konuşma, Ölçek

ABSTRACT

Anxiety is the feeling that an individual is nervous that something bad will happen. Speech anxiety is the negative feeling that speech gives / will give. Intense physical, emotional, behavioral and cognitive reactions in these depressing moments make it difficult for the individual to establish a effective communication and may lead to avoidance of speaking. The aim of this study is to provide a valid and reliable scale that can be used to determine the speech anxiety levels of secondary school students (9-14 years old). The data were obtained from 1214 students studying at the secondary school level in 4 grades. The sample of the study consisted of 449 participants for the exploratory factor analysis (EFA), 450 for the confirmatory factor analysis (CFA), 172 for the equivalent form application, and 143 for the test-retest application, with different students at each stage. As a result of EFA, a scale with 21-item cognitive, physical and emotional dimensions and a total variance value of 46.54% was obtained. In CFA analysis, the structure obtained as a result of AFA was confirmed ($\chi^2=303.23$, $sd=1.639$, $RMSEA=.038$, $NFI=.97$, $NNFI=.98$, $GFI=.94$, $AGFI=.92$, $CFI=.99$, $SRMR=.043$). Cronbach's alpha Spearman-Brown and Guttman-Split Half two-half reliability values, as a result of the good reliability values obtained from the equivalent form and

¹ Bu çalışma "Duygusal Zekâ ile Konuşma Kaygısı Arasındaki İlişki" adlı yüksek lisans tezinden hareketle oluşturulmuştur.

² Doktora Öğrencisi, Uludağ Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, e-posta: abdurrahman_gunduz@hotmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4447-3243>

³ Doç. Dr.; Fırat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, e-posta: sezgin.demir@firat.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0466-2218>.

test-retest applications, it can be said that a 21item likert-type measuring instrument that measures the speech anxiety levels of middle school students was introduced in the literature.

Keywords: Validity, Reliability, Anxiety, Speech, Scale

1. Giriş

Sözlü iletişim sırasında konuşanı olumsuz olarak etkileyen birçok faktör söz konusudur. Bu faktörlerden biri kaygıdır (Gölpınar, Hamzadayı ve Bayat, 2018). Kaygı, kişilerde ruhsal ve bedensel birtakım değişiklikler yaşatmaktadır (Berkun, 2003). Deneyimlenen bu değişikliklerle birey, etkili bir iletişim kurmada sorunlar yaşamaktadır. Kaygının kontrol edilebilir seviyede olması onu günlük hayatta işlevsel bir konuma taşımaktadır. Bununla birlikte kaygılı olmaya bir sebep yokken kaygılanılması ya da kaygının gereğinden fazla uzun sürmesi durumlarında kaygının normal olmadığı değerlendirilmesi yapılmaktadır (Tallis, 2003).

Kaygı olgusuna yönelik teorik tartışmalar hâlâ sürmektedir (Özusta, 1995). Cattel ve Scheier, durumluk ve sürekli kaygı olarak iki tür kaygıdan bahsetmektedir (Speilberger'den akt. Büyüköztürk, 1997). Cattel ve Freud'un fenomenolojik-fizyolojik kaygı görüşlerinden etkilenen Speilberger, "İki Faktörlü Kaygı Kuramı"nı ortaya koymuş; Speilberger ve arkadaşları bu kaygı kuramından hareketle kaygının iki türünü ölçen "Durumluk ve Sürekli Kaygı Envanteri"ni geliştirmişlerdir (Yıldız, 2011). Durumluk kaygı, herkesin yaşadığı temel duygulardan biridir (M. Şahin, 2019). Doğuma girmiş bir kadının, köpek balığı ile karşılaşan yüzücünün yaşadığı kaygıdır. Bu kaygı türü başkaları tarafından anlaşılabilir, normal ve geçicidir. Bu kaygı türü çevre koşullarıyla ilintili olarak meydana gelmektedir (Koç, 2004). Tehdit ortamdan kalktığında kaygı seviyesi normale dönmektedir. Sürekli kaygı; nedeni belirsiz (M. Şahin, 2019), çevresel ortamla ilişkisi olmayan (Dalkıran, 2012), kişilikle ilişki (Köknel, 1998), kaygıya olan yatkınlığı ve bulunduğu ortamı stresli yorumlama eğilimi (Duman, 2008) olarak betimlenmektedir. Konuşma kaygısı, sürekli ve durumsal olarak hissedilebilir. Kendini daha çok topluluk önünde gösteren, bilişsel, fiziksel, duygusal ve davranışsal belirtileri olan, kimi zaman sürekli olarak seyreden kimi zaman da içinde bulunduğu stres artırıcı ortamdan ötürü durumluk olarak seyreden konuşma kaygısının oluşumuna yönelik birçok neden ileri sürülmüştür. Konuşma kaygısının asıl sebebine yönelik herkes için geçerli bir sebep ileri sürülemez. Bununla birlikte alan yazında konuşma kaygısının oluşumuna yönelik çeşitli fikirlerin kesiştiği görülmektedir. Olumsuz düşünme biçimlerinin konuşma kaygısına yol açtığı düşüncesi (Condrill ve Bough, 2004; Er, 2014; Esposito, 2010; Linver, 1997; Maviş, 2013; Suroğlu-Sofu, 2012; Stuart, 2005; Topçuoğlu-Ünal ve Özden, 2015; Tunalı, 2007) öne çıkan görüşlerdendir. Konuşmacının kusurlarının ve dinleyici kaynaklı etkenlerin konuşma kaygısına yol açtığı (Bippus ve Daly, 1999; Gündüz ve Şimşek 2014; Muallimoğlu, 2011; A. Şahin ve Kana, 2014; Tsaousides, 2017) görüşü ağır basmaktadır. Konuşmacının kusurları veya dinleyici davranışları, olumsuz düşünüş biçimlerini besleyebilir. Örneğin dinleyiciler arasındaki gürültüyü duyan konuşanın bu durumu kendisinin sıkıcı bir konuşma yaptığına yordamasıyla kaygı seviyesini artırabilir.

Yaygın bir kaygı türü olan konuşma kaygısı (Breakey, 2005; Raja, 2017) için ülkemizde birçok ölçek geliştirilmiştir. Öğretmen adaylarına yönelik (Kinay ve Özkan, 2014; Sevim, 2012; Suroğlu-Sofu ve Yaman 2014), ortaokul öğrencilerine yönelik (Demir ve Melanlıoğlu, 2014; Keşaplı ve Çifci, 2017) konuşma kaygısı ölçekleri ortaya konulmuştur. Demir ve Melanlıoğlu (2014) tarafından ortaokul öğrencileri için geliştirilen KKÖ, 33 maddeden oluşmaktadır. Geliştirilen ölçeğin örneklemini 6, 7 ve 8. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Bu ölçeğin güvenilirlik işlemleri Cronbach's alpha ile sınırlı tutulmuştur. Ölçeğin AFA neticesinde ortaya konulan yapının doğruluğunu test eden DFA uygulaması yapılmıştır. Ortaokul öğrencileri için Keşaplı ve Çifci (2017) tarafından 31 maddeden oluşan bir KKÖ' de mevcuttur. Ölçeğin örneklemini 6, 7 ve 8. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Bu ölçeğin ise güvenilirlik işlemleri Cronbach's alpha ile sınırlı tutulmuştur. Bununla birlikte bu ölçekte AFA neticesinde ortaya konulan yapının doğruluğu test

etmek amacıyla DFA gerçekleştirilmemiştir. Ortaokul öğrencilerine yönelik geliştirilen bu iki ölçeğin hedef kitlesini 6, 7 ve 8. sınıf düzeyindeki öğrenciler oluşturmakta, 5. sınıf öğrencilerini kapsamamaktadır. Bu nedenle 2012 yılında yapılan düzenleme ile ortaokul düzeyine dâhil edilen 5. sınıf öğrencilerini de kapsayan ortaokul düzeyine yönelik bir ölçeğin alan yazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca ölçeğin geçerlik ve güvenilirliğini belirlemek adına birbirinden farklı katılımcılardan oluşan örneklemelere sahip AFA, test-tekrar test, eş değer form ve DFA işlem basamakları sırası ile gerçekleştirilmiştir. Yapılan bu araştırma ile ortaokulda düzeyinde öğrenim gören 5, 6, 7 ve 8. sınıf öğrencileri kapsayacak şekilde 21 maddeden oluşan bir KKÖ geliştirilmiştir. Ölçeğin güvenilirliği aynı zamanda Cronbach's alpha, Spearman-Brown ve Guttman Split-Half ile test edilmiştir. AFA neticesinde oluşan yapının doğruluğunu test etmek amacıyla DFA uygulaması yapılmıştır. Bu çalışmayla alan yazına ortaokul öğrencilerinin konuşma kaygı düzeylerini ölçen güvenilir, geçerli ve kullanışlı bir ölçek kazandırılması amaçlanmıştır.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırma nicel türde tarama modelinde yürütülmektedir. Tarama modeli, araştırılacak olguyu değiştirmeden, olan biçimiyle saptamakta (Karasar, 2019); örneklemde elde edilen verilerle evrenin tutumu, eğilimi, görüşü hakkında bilgi elde edilmesini sağlamaktadır (Creswell, 2016). Ölçme, gözlemlenen nesnelere, olguların sonuçlarını sayı ya da sembollerle anlatılmasıdır (Sönmez ve Alacapınar, 2016). Ölçme yapılabilmesi için gerekli olan ölçme aracı, likert tipli ölçek olarak belirlenmiştir. Ölçeklerde, duruma yönelik verilen tepkiler yer almaktadır (Şeker ve Gençdoğan, 2014).

Evren ve Örneklem

KKÖ için ilk aşamada planlanan AFA için Bitlis il merkezinde küme örnekleme yöntemiyle belirlenen 5, 6, 7 ve 8. sınıf düzeyindeki 449 öğrenciden veri toplanmıştır. Faktör analiz çalışmalarında örneklem sayılarının genellikle 200'lerin üstünde olduğu görülmektedir (Şeker ve Gençdoğan, 2014). Açıklayıcı faktör analizi neticesinde ortaya çıkan konuşma kaygısı ölçeğine yönelik küme örnekleme yöntemiyle test-tekrar test uygulaması için bir okulun dört sınıf düzeyinden 143, eş değer form uygulaması için 1 okuldaki dört sınıf düzeyinden 172 ve DFA için ise her eğitim bölgesinden birer olmak üzere 4 ortaokuldan yine dört sınıf düzeyinde 450 öğrenci seçilmiştir. AFA ve DFA uygulamalarındaki örneklemin ve veri setinin farklı olmasına dikkat edilmiştir (Erkuş, 2019).

İşlem

Konuşma kaygısı olgusunun iyi anlaşılabilmesi için öğrenci görüşlerinden yararlanılmış; konuşma becerisi ve kaygı ile ilgili alan yazın gözden geçirilmiştir. Bu çalışmalar neticesinde 70 cümleden oluşan konuşma kaygısına yönelik madde havuzu oluşturulmuştur. Maddelerin kapsam geçerliği artırmak için söz konusu maddeler Bitlis il merkezinde devlet okullarında aktif olarak görev yapan 3 Türkçe öğretmeni ile Fırat Üniversitesinde görevli 2 öğretim üyesinin görüşlerine sunulmuştur. Ayrıca maddeler dil ve anlatım yönünden kusurlu maddeler olup olmadığı yönüyle de incelenmiştir. Bu uygulamalar neticesinde düzeltme ve eksiltme yapılan ölçeğimizde 51 maddelik ölçme formu AFA'ya hazır hâle getirilmiştir. Ölçek "tamamen katılıyorum (5)", "katılıyorum (4)", "kararsızım (3)", "katılmıyorum (2)", "hiç katılmıyorum (1)" dereceli likert tipli ölçme formu hazırlanmıştır. 51 maddelik likert tipli ölçek formunun yapısının ortaya çıkarılması amacıyla 5, 6, 7 ve 8. öğrencilerinden oluşan 449 öğrenciden veriler elde edilmiştir. AFA işlemi sonucunda 21 maddelik 3 boyutlu yapı belirmiştir. Ortaya çıkan yapının güvenilirliği belirlemek amacıyla Cronbach's alpha, Spearman-Brown ve Guttman Split-Half uygulamaları yapılmıştır. Ölçeğin kararlılığını değerlendirmek için gerçekleştirilen test- tekrar test uygulaması için 1 okuldaki 5, 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinden oluşan 143 öğrenciden 2 hafta ile veriler toplanıp test-tekrar test korelasyon kat sayısı belirlenmiştir. Eş değer form uygulaması için 1 okuldaki 5, 6, 7 ve 8. sınıf

öğrencilerinden oluşan 172 öğrenciden veriler elde edilmiş ve eş değerlik form güvenirlilik kat sayısı belirlenmiştir. Model uyumunu sınamak amacıyla 4 ortaokuldan 5, 6, 7 ve 8. sınıf düzeyindeki 450 öğrenciden veriler toplanmıştır. Toplanan verilerle AFA’da ortaya konulan yapının model uyumu test etmek için LISREL 8.80 programı kullanılarak 21 madde üzerinden 3 faktörlü şekilde ikinci düzey DFA gerçekleştirilmiştir.

Bulgular

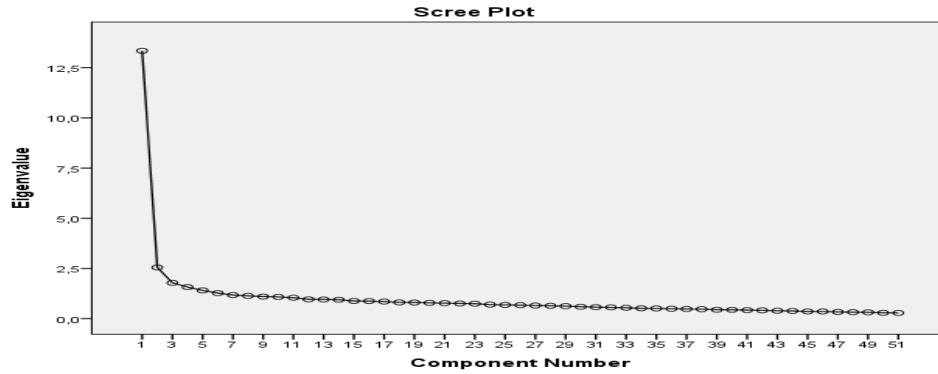
Veri setimizin AFA’ya uygun olup olmadığını denetlemek amacıyla yapılan analiz neticesinde Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değerinin .94 olması örneklem büyüklüğünün yeterli olduğunu göstermektedir. Can (2017) KMO testinin .70 ve üstünün örneklem yeterliği bakımından iyi olduğunu belirtmektedir. Bartlett’s test sonucunun da anlamlı olduğundan (210, $p < .000$) elimizdeki verilerimizin çok değişkenli normalliğe sahip olduğu sonucuna da ulaşılmıştır.

Tablo 1. KKÖ’nün KMO ve Bartlett’s testi sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem Yeterliğinin Ölçümü		.937
	Yaklaşık Ki-Kare	2911.263
Bartlett Küresellik Testi	df	210
	Sig.	.000

Ölçeğin maddeler arasındaki ilişkilerine (correlation matrix) bakıldığında .30 değerinin üzerinde madde sayısının çok olduğu, maddeler arası çoklu eşdoğrusallığın bulunmadığı ($r < .80$) görülmüştür. Matris determinantının .001’den büyük çıkması, faktör çözümlenmesinin yapılabileceğini göstermektedir. Ayrıca anti imaj matrisindeki kesişim noktasındaki değerlerin .50’nin üzerinde olması da bu veri setinin AFA’ya uygun olduğuna dair bir işarettir. Söz konusu değerlere bakıldığında konuşma kaygısını ölçme formundaki taslak 51 maddenin ölçümünde örneklem yeterliği açısından iyi olduğu ve bu veri seti ile faktör çözümlenmesi yapılabileceği ve herhangi bir maddenin bu aşamada çıkarılmasını gerektirecek bir durumun oluşmadığı anlaşılmıştır.

Geliştirilmeye çalışılan taslak ölçekteki bileşenler matrisinde 1. faktördeki yük değeri .345 ve üzeri 2. faktördeki yük değeri .334 ve 3. faktörde madde yükü .337 ve üzeri olduğu ve çoğu maddenin bu üç faktör üzerinde toplandığı görülmüştür. Yamaç-birikinti değerlerine bakıldığında 3. faktörden sonraki aralıkların küçük ve benzer olduğu ve bu faktörden sonra kırılmanın olduğu görülmektedir. Araştırmacı, ölçeğinde ortaya çıkmasını istediği faktör sayısını kuramsal bilgilere ve tasarladığı modele göre de karar verebileceğinden (Coşkun, Altunışık ve Yıldırım, 2017) ölçeğin faktör yapısının alan yazın ile uyumuna özen gösterilmiştir. Araştırmacının, ortaya koymak istediği 3 boyutlu yapının yamaç-birikinti grafiği ve bileşenler matrisi ile desteklenmesi geliştirilen KKÖ’nün 3 faktörlü olarak yapılandırılmasında etkili olmuştur.

Şekil 1. KKÖ döndürme işleminden önce yamaç-birikinti grafiği

Faktör sayısı belirlendikten sonra yapılan varimax döndürme işleminden sonra döndürülmüş bileşenler tablosunda diğer faktörle ilişki düzeyi .33'ün altında olan m37, m44, m1, m34, m3, m30, m4, m46, m7, m10, m12, m38, m14, m48, m20, m29, m31, m6, m45, m23, m28, m15, m43, m5 yüksüz maddeler çıkarılmıştır. Yüksüz madde kalmayana kadar her madde teker teker atılarak işlem devam etmiştir. İki maddenin aldığı faktör yükü farkının en az .10 olmasına (Büyüköztürk, 2015) dikkat edilmiştir. Binişik madde özelliği gösteren m33, m47, m2, m11, m50, m19 diğer maddelerden daha düşük düzeyde faktör yüküne sahip olduğu için ölçek dışına çıkarılmıştır. Yapılan analizler neticesinde 30 madde ölçek dışına çıkarılmış, 21 madde ile devam edilmiştir.

Tablo 2. Döndürülmüş bileşenler matrisi

Maddeler	Bileşen		
	1	2	3
42.Konuşmamdan sonra arkadaşlarımın benimle dalga geçeceğini düşünürüm.	.694		
41.Dinleyiciler, genellikle kötü bir konuşma yaptığımı düşünürler.	.684		
36.Arkadaşlarım, konuşmamdan sonra beni beceriksiz olarak görecekler.	.675		
49.Konuşma gerçekleşirken dinleyenlerin bana güleceklerini düşünürüm.	.663		
40.Arkadaşlarımın benden daha iyi bir konuşma yaptıklarını düşünürüm.	.649		
51.Dinleyicilerin konuştuklarımı anlamayacaklarını düşünürüm.	.645		
35.Konuşma anında insanları sıktığımı düşünürüm.	.582		
32.Hiçbir zaman iyi bir konuşma yapamayacağımı düşünürüm.	.566		
39.Konuşma anındaki olumsuzlukların üstesinden gelemem.	.539		
8.Konuşurken dinleyicilerin yüzüne bakamam.	.490		
27.Konuşma yaparken kalbim hızlı atar.		.731	
26.Konuşma yaparken terlediğimi hissederim.		.701	
25.Konuşma yaparken ellerim titrer.		.687	
22.Konuşma yaparken nefes alışverişim hızlanır.		.672	
24.Topluluk önünde konuşma yaparken kaslarım gerilir.	.361	.592	
9.Konuşma anında hata yapmak utanç vericidir.			.670
21.Konuşurken hata yapmaktan korkarım.		.369	.617
17.Konuşmam eleştirilince gerilirim.			.601
18.Bilmediğim bir konuda konuşma yapacağımı bilmek beni korkutur.			.491
16.Konuşurken söyleyeceklerimi unutacağım diye endişelenirim.			.486
13.Konuşma yapmadan önce kötü şeyler olacak korkusu yaşarım.	.346		.477

Tablo 2'ye bakıldığında ölçeğin faktör yapısının belirlediği görülmektedir. Ölçek, 21 madde ve üç alt faktörden oluşmaktadır. Bu üç alt faktörün yük değerlerinin .48 ile .73 arasında olduğu ve binişik madde özelliği göstermediği tespit edilmiştir. Ölçekte yer alan maddelerin yük değerlerinin .45 ve üstü olması tavsiye edilmektedir (Tabachnick ve Fidell, 1989'dan akt. Büyüköztürk, 1997). Tabloya baktığımızda maddelerin yük değerlerinin iyi olduğu söylenebilir.

Tablo 3. Döndürme işleminden sonra toplam varyans değerleri

Faktör	Öz Değer	Açıklanan Varyans
1. Faktör	7.029	%33.47
2. Faktör	1.643	%7.82
3. Faktör	1.101	%5.24
Toplam		%46.54

Öz değeri 1 veya 1'den daha yukarı faktörler incelenir (Pallant, 2017). Öz değeri en az 1 veya 1'den fazla olan maddeler, varyansın en az %5'ini açıklamalıdır (Alacapınar ve Sönmez, 2016). Toplam varyans değerli tablosu incelendiğine öz değeri 1'in üzerinde üç yapı var ve bu yapıların varyansı yüzde %5'in üzerinde olduğu görülmektedir. Sosyal bilimler alanında yapılan analizlerde toplam varyans değerinin %40 ile %60 arası yeterli görülmektedir (Scherer vd., 1988'den akt. Tavşancıl, 2002). İlk üç yapıya bakıldığında toplam varyans değeri %46.54'tür.

Ölçeğin Güvenirliliği

Ölçeğin güvenirliliğin test etmek amacıyla Cronbach's alpha, Spearman-Brown ve Guttman Split-Half testleri ayrıca test-tekrar test ve eş değer form uygulamaları yapılmıştır. Uygulamalar neticesinde oluşan değerler şöyledir:

Tablo 4. Cronbach's alpha madde toplam değerleri

Boyut	Madde	Madde Silindiğinde Ölçek Ortalaması	Madde Silindiğinde Ölçek Varyansı	Düzeltilmiş Madde Toplam Korelasyonu	Çoklu Korelasyon Kareleri	Madde Silindiğinde Cronbach's Alpha
Bilişsel	42	59.9154	261.779	.599	.468	.892
	41	59.9866	267.044	.561	.406	.893
	36	60.0757	263.967	.579	.417	.892
	49	59.6503	260.331	.638	.490	.891
	40	59.7038	266.923	.505	.330	.894
	51	59.7060	265.721	.533	.359	.894
	35	59.8040	268.314	.504	.307	.894
	32	60.0624	266.251	.525	.313	.894
	39	60.1737	270.572	.485	.303	.895
	8	60.1247	268.909	.457	.255	.896
Fiziksel	27	58.8976	267.512	.506	.413	.894
	26	59.5033	263.876	.555	.414	.893
	25	59.3274	262.261	.581	.449	.892
	22	59.3563	267.815	.480	.342	.895
	24	59.6682	264.012	.566	.381	.893
Duygusal	9	58.7906	275.554	.345	.189	.898
	21	59.0445	264.855	.562	.409	.893
	17	59.1514	274.240	.367	.165	.898
	18	59.1514	275.048	.357	.170	.898
	16	59.0045	265.286	.552	.346	.893
	13	59.3252	264.778	.549	.355	.893

Maddelerin düzeltilmiş madde toplam korelasyonu .20'den yüksek olduğu için hiçbir madde ölçekten çıkartılmamıştır. Bilişsel alt boyuta ait düzeltilmiş madde toplam korelasyonu .60 ile .46 arasında; fiziksel alt boyutun 48. ile .58 arasında; duygusal alt boyutun .35 ile .56 arasındadır.

Tablo 5. KKÖ'ye yönelik Cronbach's Alpha, Spearman-Brown ve Guttman Split-Half Testleri

Faktör	Boyutların Cronbach's Alpha Katsayısı	Cronbach's Alpha Katsayısı Genel	Boyutların Spearman - Brown Katsayısı	Spearman - Brown Katsayısı Genel	Boyutların Guttman Split - Half Katsayısı	Guttman Split - Half Katsayısı Genel
1	.856		.838		.834	
2	.796	.899	.770	.864	.736	.863
3	.710		.714		.714	

KKÖ'nün geneline ilişkin olarak Cronbach's alpha değeri $\alpha=.90$ 'dır. Bu değer ölçeğimizin iç tutarlılık düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçeğimizin iki yarı güvenirligi test etmek için uyguladığımız Spearman-Brown korelasyon değerinin $r=.86$ ve Guttman Split-Half ise $r=.86$ olduğu görülmektedir. Bu iki değer iki yarı güvenirlilik değerinin iyi seviyede olduğu söylenebilir. Ayrıca temel bileşenler analizi neticesinde 3 boyutlu yapı olarak belirlediğimiz ölçeğimizin boyutlarının da güvenilir değerlere sahip olduğu söylenebilir.

Geliştirilen ölçeğin eş değer form güvenirligini test etmek amacıyla Demir ve Melanlıoğlu (2014) tarafından geliştirilen Ortaokul Öğrencileri İçin Konuşma Kaygısı Ölçeği kullanılmıştır. Eş değer form uygulaması için 5, 6, 7 ve 8. sınıflardan toplam 172 katılımcı seçilmiştir. Uygulama neticesinde elde edilen korelasyon değeri $r=.50$ 'dir. Bu sonuçtan hareketle geliştirilen ölçek ile eş değer ölçek arasında güçlü düzeyde ilişki olduğu söylenebilir.

Tablo 6. Eş değer form uygulaması sonuçları

		Geliştirilen form	Eşdeğer form
Geliştirilen form	Pearson Correlation	1	.504**
	Sig. (2-tailed)		.000
	N	172	172
Eşdeğer form	Pearson Correlation	.504**	1
	Sig. (2-tailed)	.000	
	N	172	172

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Test-tekrar test sınavının yapılması için 5, 6, 7 ve 8. sınıflardan toplam 143 öğrenci belirlenmiş ve aynı öğrencilere iki haftalık aradan sonra ölçek ikinci defa uygulanmıştır. Test-tekrar test ölçümünde elde edilen korelasyon değerinin $r=.78$ olduğu belirlenmiştir. Bu korelasyon değerinin çok güçlü düzeyde olduğu söylenebilir.

Tablo 7. KKÖ'ye yönelik test-tekrar test uygulaması sonuçları

		Test	Tekrar test
Test	Pearson Correlation	1.00	.778**
	Sig. (2-tailed)		.000
	N	143	143
Tekrartest	Pearson Correlation	.778**	1.00
	Sig. (2-tailed)	.000	
	N	143	143

** . Correlation is significant at the .01 level (2-tailed).

Doğrulayıcı Faktör Analizi

KKÖ'nün model uyumunu sınamak amacıyla farklı bir örnekleme LISREL 8.80 programı kullanılarak 21 madde üzerinden 3 faktörlü şekilde "ikinci düzey DFA" gerçekleştirilmiştir. DFA sırasında "en çok olabilirlik kestirim yöntemi" kullanılmıştır:

Tablo 8. KKÖ'ye yönelik ikinci düzey DFA sonucunda elde edilen ölçüm modeli sonuçları

Faktör	Maddeler	Hata Varyansı	Standartlaştırılmış Yükler	t-değeri ⁴	R ²
Bilişsel	m4	.61	.63		.39
	m5	.73	.52	9.43	.27
	m6	.76	.49	9.06	.24
	m7	.63	.61	11.00	.39
	m8	.70	.55	10.20	.32
	m10	.70	.55	9.87	.30
	m17	.63	.61	10.81	.37
	m18	.50	.71	12.06	.49
	m20	.58	.65	11.39	.42
	m21	.66	.59	10.43	.34
Fiziksel	m12	.55	.67		.45
	m13	.66	.59	10.47	.34
	m14	.50	.71	12.13	.50
	m15	.61	.63	11.03	.39
	m16	.75	.50	9.10	.25
Duygusal	m1	.71	.53		.28
	m2	.63	.61	9.43	.37
	m3	.77	.48	8.07	.23
	m9	.69	.56	8.96	.31
	m11	.51	.70	10.27	.49
	m19	.46	.73	10.51	.54

KKÖ'nün ikinci düzey DFA sonucunda ölçüm modeline ilişkin sonuçların gösterildiği Tablo 8'de, t-değerlerinin hepsinin $p < .01$ düzeyinde 2.56 değerini aştığı için anlamlı olduğu tespit edildiğinden ölçekte yer alan hiçbir madde atılmamıştır (Kline, 2019). Ölçeğin bilişsel boyutuna yönelik en çok m18 ve m20 maddelerinin, fiziksel boyuta yönelik en çok m12 ve m14 maddelerinin, duygusal boyuta yönelik ise m11 ve m19 maddelerinin değişkenliği açıkladığını söyleyebiliriz. Ayrıca ölçekte yer alan bütün maddelerin standartlaştırılmış yüklerinin en düşük .48 ile m3, en yüksek ise .73 ile m19 olduğu görülmüştür. Maddelerin hepsinin .30 ile .90 arasında kalmasından dolayı hiçbir madde ölçekten çıkarılmamıştır. Bu aşamada 21 madde ile analize devam edilmiştir. LISREL 8.80 programı üzerinden gerçekleştirilen DFA sonucunda düzeltme indeksleri aşağıdaki tabloda verilmiştir:

Tablo 9. İkinci düzey DFA sonucu ölçeğe yönelik düzeltme indeksleri

	İlişkilenen Değişkenler	İlişkilendirilen Değişkenler	Ki-Kare Azalma	Değerindeki	Yeni Tahmin
Birinci Düzeltme İndeksleri	Kısım	m2	Bilişsel	9.7	-.51
		m11	Bilişsel	8.6	.45
		m12	Bilişsel	12.0	-.42
		m16	Bilişsel	23.5	.61
İkinci Düzeltme İndeksleri	Kısım	m16	Duygusal	8.5	.69
		m4	m3	9.8	.22
		m8	m7	9.0	.18
		m12	m10	9.6	-.20

⁴ İkinci düzey DFA sırasında referans değişkenleri olarak belirlenen m4, m12 ve m1 maddelerinin t değerleri paylaşılmamıştır.

İlişkilenen Değişkenler	İlişkilendirilen Değişkenler	Ki-Kare Azalma	Değerindeki Yeni Tahmin
m13	m1	8.6	-.22

Tablo 9'a bakıldığında birinci kısım gözlenen değişkenler ile gizil değişkenler arasındaki düzeltme indekslerini karşılarken gözlenen değişkenlerin hata terimleri arasındaki düzeltme indekslerini ise ikinci kısım göstermektedir (Çelik ve Yılmaz, 2016, s. 120; Jöreskog ve Söborn, 2005'ten akt. Çelik ve Yılmaz, 2016, s. 120). Birinci kısım düzeltme indeksleri geliştirilen ölçeğin yapısına uygun bulunmadığından gerçekleştirilmemiştir. İkinci kısım düzeltme indekslerinden de farklı faktörler arasında uygulanması istenilenler yine ölçeğin yapısını bozacağı endişesiyle araştırmacılar tarafından gerçekleştirilmemiştir. Bunların haricinde ikinci kısım düzeltme indeksleri kısmında yer alan ve X^2 'ye katkı sağlayan m8 ile m7 (X^2 'ye 9.0'lık katkısıyla) hata varyansları arasındaki düzeltme önerisine yönelik kovaryans ataması gerçekleştirilmiştir. Gerekli modifikasyon gerçekleştirildikten sonra X^2/sd değerinin 1.639 ile 0 ve 2 arasında; RMSEA değerinin de .038 ile .00 ve .05 arasında; AGFI değerinin ise .92 ile .90 ve 1.00 arasında olması nedeniyle diğer modifikasyon önerilerine yönelik kovaryans ataması gerçekleştirilmemiştir. Bununla birlikte p değerinin .000 ile .01 düzeyinde anlamlılığını sürdürdüğü görülmüştür. Oysaki DFA'da düzeltme işlemlerinden sonra beklenen kovaryans matrisi ile gözlenen kovaryans matrisleri arasındaki farkın, yani X^2 değerinin anlamlılığını gösteren p (.000) değerinin .01 düzeyinde anlamlı olması istenilen bir durum değildir. Ancak örneklemin büyüklüğü (n=450) ile açıklanabilecek bu durum, gerek diğer uyum indekslerinin son derece iyi olması gerekse örneklem küçültmenin veri manipülasyonuna gireceği kaygısı ile örneklem küçültme işlemine gidilmemiş, diğer uyum indeksleri dikkate alınmıştır (Çokluk, Şekercioğlu, Büyüköztürk, 2012, s. 307).

Tablo 10. KKÖ model uyum ölçüleri

Uyum Ölçüleri	Değer	Uyum
X^2	303.23	p>.05
X^2/sd	1.639	Mükemmel uyum
AGFI	.92	Mükemmel uyum
GFI	.94	Kabul edilebilir/iyi uyum
CFI	.99	Mükemmel uyum
NFI	.97	Mükemmel uyum
NNFI (TLI)	.98	Mükemmel uyum
RFI	.96	Mükemmel uyum
IFI	.99	Mükemmel uyum
RMSEA	.038	Mükemmel uyum
SRMR	.043	Mükemmel uyum
PNFI	.85	Kabul edilebilir/iyi uyum
PGFI	.75	Kabul edilebilir/iyi uyum

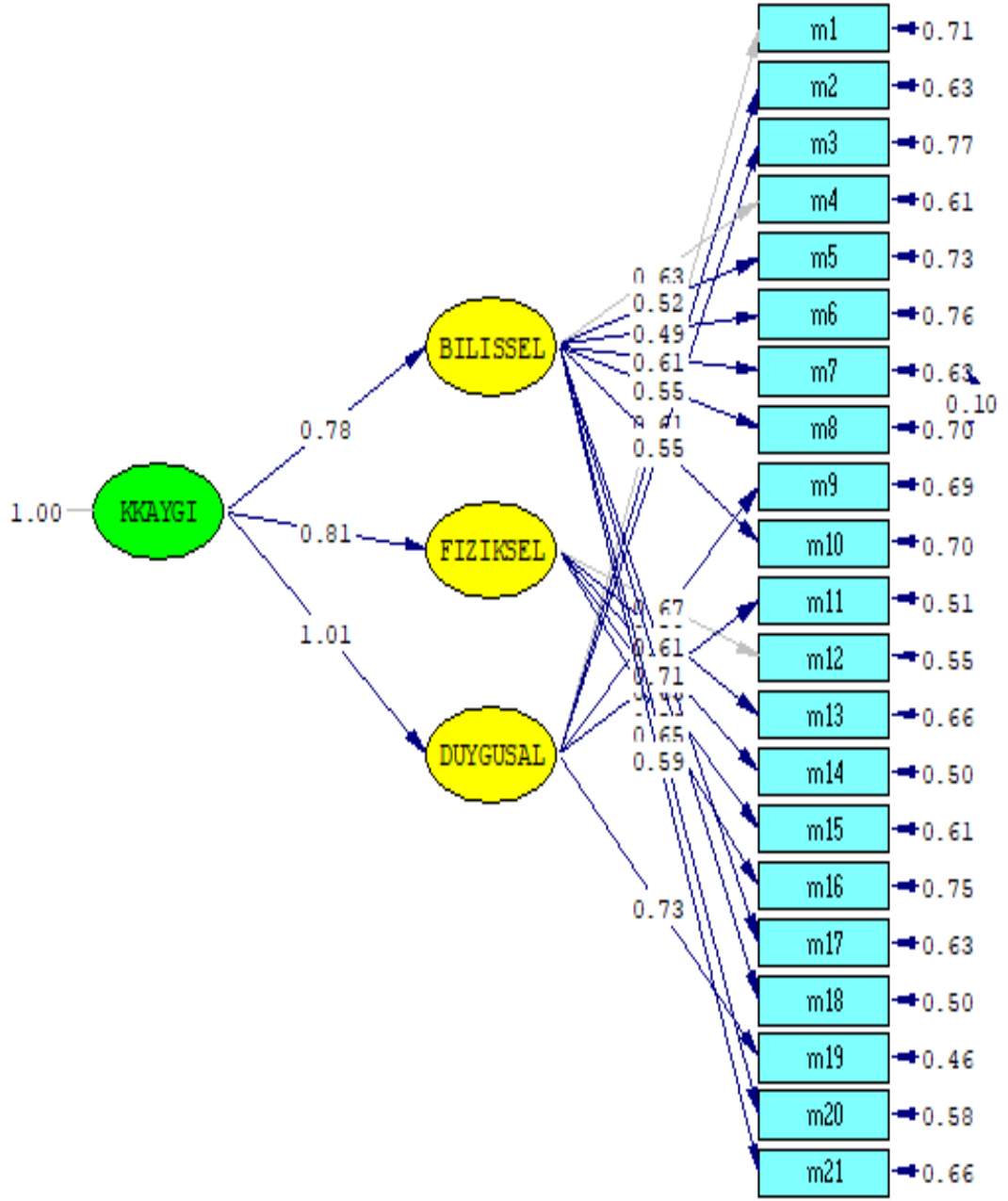
DFA sonucunda modelin uyum indeksleri incelendiğinde X^2 değerinin "303.23" ile .05'ten büyük olduğu ve bu yönüyle anlamlı olmadığı görülmüştür. Bu açıdan modelin kötü bir uyuma sahip olmadığı söylenebilir. Örneklem büyüklüğünün önemli olduğu DFA'da model uyumunun kontrol edilmesi için serbestlik derecesi (sd) ve ki-kare X^2 değerlerinin dikkate alınması gerekir (Çokluk, Şekercioğlu, Büyüköztürk, 2012, s. 267-268). Bu durumda ki-kare değerinin (X^2) serbestlik derecesine bölünmesiyle ($X^2/sd=1.639$) elde edilen değer 0 ile 2 arasında olması model açısından mükemmel uyumu göstermektedir (Hoe, 2008 ve Şimşek, 2007'den akt. İlhan ve Çetin, 2014). Ayrıca modelin AGFI, CFI, NFI, NNFI (TLI), RFI, IFI, RMSEA ve SRMR değerleri model açısından mükemmel uyumu; GFI, PNFI ve PGFI değerleri ise kabul edilebilir/iyi uyumu işaret etmektedir (Sümer, 2000, s. 68; Brown 2016'dan akt. Çokluk, Şekercioğlu, Büyüköztürk, 2012, s. 272). DFA analizi kapsamında gerçekleştirilen düzeltme işlemleri sonucunda 21 maddelik 3

faktörlü ortaokul 5, 6, 7 ve 8. sınıflar düzeyindeki öğrencilere yönelik KKÖ'nün model uyumunun kabul edilebilir, ölçeğin yapısının ise ikinci düzey DFA açısından doğrulandığı ifade edilebilir.

Tablo 11. Ölçeğin dışsal gizil değişkenleri arasındaki korelasyon değerleri

	Bilişsel	Fiziksel	Duygusal	Konuşma Kaygısı
Bilişsel	1.00			
Fiziksel	.53	1.00		
Duygusal	.63	.62	1.00	
Konuşma Kaygısı	.82	.85	.88	1.00

İkinci düzey DFA analizi sonucunda ölçeğin içsel örtük/gizil değişkenleri arasında güçlü düzeyde bir ilişki olduğu görülmüştür ($r>.50$). Aynı zamanda DFA analizi sonucunda dışsal gizil değişken ile içsel gizil değişkenler arasında çok güçlü düzeyde ($r>.70$) olduğu görülmüştür. Konuşma kaygısı ölçeğinin yapı güvenilirliğinin sınınanabilmesi adına her bir örtük/gizil değişken bir ölçme modeli olarak düşünülmüş ve “*yapı güvenilirliği=(standartlaştırılmış yükler toplamı)²/(standartlaştırılmış yükler toplamı)²+(gözlenen değişkenlerin ölçüm hataları toplamı)*” formülü ile bu değişkenlerin yapı güvenilirliği hesaplanmıştır (Çelik ve Yılmaz, 2016, s. 152). İlgili formül kullanılarak gerçekleştirilen hesaplamalar sonucunda bilişsel boyutun yapı güvenilirliği .815, fiziksel boyutun .757 ve duygusal boyutun ise .776; ölçeğin geneli için ise .916 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin her bir alt boyutunun yapı güvenilirlik değerlerinin .70'ten büyük olması, her üç boyut açısından da yapı güvenilirliğinin sağlandığı söylenebilir. DFA sürecinde bakılması gereken bir diğer değer ise “*açıklanan varyans= (standartlaştırılmış yüklerin kareleri toplamı) / (standartlaştırılmış yüklerin kareleri toplamı) + (gözlenen değişkenlerin ölçüm hataları toplamı)*” formülü ile hesaplanacak olan açıklanan varyanstır (Çelik ve Yılmaz, 2016, s. 152). KKÖ'nün her bir örtük/gizil değişkenin açıklanan varyans ölçüm değerlerine yönelik ilgili formül kullanılarak yapılan hesaplamalar sonucunda bilişsel içsel gizil değişkeni .352, fiziksel gizil değişkeni .388 ve duygusal gizil değişkeni .371; ölçeğin geneli için ise .366 değerlerine ulaşılmıştır. Açıklanan varyans değerlerinin .50'den büyük olması beklenirken bu değerlerin sağlanamadığı görülmüştür. Bununla birlikte gerek ölçeğin yapısal güvenilirlik değerlerinin çok kötü olmaması ve özellikle de uyum indeksleri ile diğer parametrelerin oldukça iyi olması nedeniyle ölçeğin model uyumunun sağlandığı söylenebilir. KKÖ'ye yönelik olarak gerçekleştirilen modifikasyon işlemleri sonucunda elde edilen yol şeması aşağıdaki şekildedir:

Chi-Square=303.31, df=185, P-value=0.00000, RMSEA=0.038

Şekil 2. KKÖ'ye yönelik modifikasyon işlemlerinden sonra elde edilen yol şeması

DFA sonucunda herhangi bir modifikasyon işlemi gerçekleştirilmemiştir. Bunda t değerlerinin, standartlaştırılmış yüklerin, uyum indekslerinin iyi düzeyde olması belirleyici olmuştur. Sonuç olarak bilişsel alt boyut m4, m5, m6, m7, m8, m10, m17, m18, m20, m21 olmak üzere 10; fiziksel alt boyut m12, m13, m14, m15, m16 olmak üzere 5 ve duygusal alt boyut ise m1, m2, m3, m9, m11, m19 olmak üzere 6 maddeden oluşmaktadır. Geliştirilen KKÖ'nün 21 maddeden oluşan yapısının doğrulandığı söylenebilir. İkinci düzey DFA gerçekleştirildiği için de

ölçeğin genel puanı üzerinden de analizler gerçekleştirilebilir. Ölçek kullanılırken verilerin analizinde ters kodlanacak bir madde bulunmamaktadır.

Tartışma ve Sonuç

Yapılan analizler neticesinde 21 maddeden oluşan bilişsel, fiziksel ve duygusal alt boyutlara sahip, toplam varyans değeri %46.54 olan çok boyutlu bir ölçek geliştirilmiş ve doğrulanmıştır. Bilişsel faktör 10 maddeden oluşmakta ve %33.47 varyans değerine sahiptir. Bu faktörün sahip olduğu Cronbach's alpha katsayısı $\alpha=.86$ ve iki yarı güvenilirliği test etmek için uyguladığımız Spearman-Brown korelasyon değeri $r=.84$, Guttman Split-Half ise $r=.83$ 'tür. Bu faktörün maddelerinin sahip olduğu yük değerleri .49 ile .69 arasındadır. Bu yapının sahip olduğu 10 madde konuşma kaygısına yol açabilecek olumsuz düşünme biçimlerine sahiptir. Bundan ötürü bu boyut KKÖ'nün bilişsel boyutu olarak adlandırılmıştır. Bilişsel alt boyutun maddeleri m4, m5, m6, m7, m8, m10, m17, m18, m20, m21'dir. Fiziksel faktör, 5 maddeden oluşmakta ve 7.82 varyans değerine sahiptir. Bu boyutun sahip olduğu Cronbach's alpha katsayısı $\alpha=.80$ ve iki yarı güvenilirliği test etmek için uyguladığımız Spearman-Brown korelasyon değeri $r=.77$, Guttman Split-Half ise $r=.74$ 'tür. Bu faktörün maddelerinin sahip olduğu yük değerleri .59 ile .73 arasındadır. Bu faktörün sahip olduğu 5 madde, kaygı yaşanıldığında verilen fiziksel tepkilerden oluşmaktadır. Bundan ötürü ölçeğin bu boyutuna fiziksel boyut denilmiştir. Fiziksel alt boyutun maddeleri m12, m13, m14, m15, m16'dır. Duygusal faktör 6 maddeden oluşmakta ve 5.24 varyans değerine sahiptir. Bu boyutun sahip olduğu Cronbach's alpha katsayısı $\alpha=.71$ ve iki yarı güvenilirliği test etmek için uyguladığımız Spearman-Brown korelasyon değeri $r=.71$, Guttman Split-Half ise $r=.71$ 'dir. Bu faktörün maddelerinin sahip olduğu yük değerlerinin .48 ile .67 arasında olduğu tespit edilmiştir. Üçüncü faktörün sahip olduğu 6 ifade, kaygıya eşlik eden duygusal tepkilerden oluşmaktadır. Bundan ötürü ölçeğin bu boyutu duygusal boyut olarak adlandırılmıştır. Duygusal alt boyutu oluşturan madde numaraları m1, m2, m3, m9, m11, m19'dur. Ölçeğin genel Cronbach's alpha değerinin (.90) mükemmel ve iki yarı güvenilirlik (.86) sonucunun iyi olduğu söylenebilir. Ölçeğin test-tekrar test değeri ($r=.78$) çok güçlü ilişki düzeyine ve eş değer form güvenilirlik değeri ($r=.50$) güçlü ilişki düzeyine sahiptir.

Sonuç olarak KKÖ'nün güvenilirlik değerlerinin alan yazında kabul edilen değerlerde olması ve DFA ile yapısal geçerliğinin doğrulanmasından ötürü ölçeğin ortaokul öğrencileri için, daha genel bir ifade ile 9-14 yaş grubu için uygulanabilir bir form olduğu söylenebilir.

Kaynakça

- Berksun O. (2003). *Anksiyete ve anksiyete bozuklukları* (2. baskı). İstanbul: Turgut Yayıncılık.
- Bippus, A.M. and Daly, J. (1999). What do people think causes stage fright?: naive attributions about the reasons for public speaking anxiety. *Communication Education*, 48(1) 63-72.
- Breakey, L. K. (2005). Fear of public speaking—the role of the SLP. *Semin Speech Lang*, 26, 107–117.
- Büyüköztürk, Ş. (1997). Araştırmaya yönelik kaygı ölçeğinin geliştirilmesi. *Eğitim Yönetimi Dergisi*, 3, 453-64.
- Büyüköztürk, Ş. (2015). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı* (Genişletilmiş 21. baskı). Ankara: Pegem A Akademi.
- Can, A. (2017). *SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi*. (5. baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Condrill, J. ve Bough, B. (2004). *101 iletişim yolu*. (A. Şahin, Çev.) İstanbul: Beyaz Yayınları.

Coşkun, R., Altunışık, R.ve Yıldırım, E. (2017). *Sosyal bilimlerden araştırma yöntemleri: SPSS uygulamalı* (9. baskı). İstanbul: Sakarya Yayıncılık.

Creswell, J. W. (2016). Nicel yöntemler. (M. Bursal, Çev.). *Araştırma deseni; nitel, nicel, karma yöntem yaklaşımları*. (3. Baskı). (S. B. Demir Çev.). Ankara: Eğiten Kitap.

Çelik, H. E. ve Yılmaz, V. (2013). *LISREL 9.1 ile yapısal eşitlik modellemesi, temel kavramlar-uygulamalar-programlama*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. ve Büyüköztürk, Ş. (2014). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: SPSS ve LISREL uygulamaları*. Ankara: Pegem Akademi.

Dalkıran, O. (2012). *Dershane öğrencilerinin fiziksel aktivitede bulunma değişkenine göre sürekli kaygı, sınav kaygısı ve sosyal beceri düzeyleri ile sınav performanslarının değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Demir, T. ve Melanlıoğlu, D. (2014). Ortaokul öğrencileri için konuşma kaygısı ölçeği: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 47(1), 103-124. doi: 10.1501/Egifak_0000001319

Duman, G. K. (2008). *İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin durumluk sürekli kaygı düzeyleri ile sınav kaygısı düzeyleri ve ana-baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Er, S. (2014). *Topluluk önünde etkili konuşma teknikleri*. İstanbul: Hayat Yayınları.

Erkuş, A. (2019). *Psikolojide ölçme ve ölçek geliştirme-I temel kavramlar ve işlemler* (4. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Esposito, J. (2010). *Sahne ışıkları altında: Topluluk önünde konuşma ve performans sergilemeyle ilgili korkularınızdan kurtulun*. (K. Önem, Çev.). İstanbul: Elips Kitap.

Gölpınar, Ş, Hamzadayı, E. ve Bayat, (2018). Konuşma kaygı düzeyi ile konuşma başarımı arasındaki ilişki. *Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 75-85.

Gündüz, O. ve Şimşek, T. (2014). *Uygulamalı konuşma eğitimi el kitabı*. Ankara: Grafiker Yayınları.

Hoe, S.L. (2008). Issues and procedures in adopting structural equation modeling technique. *Journal of Applied Quantitative Methods*, 3(1), 76-83.

İlhan, M. ve Çetin, B. (2014). LISREL ve AMOS programları kullanılarak gerçekleştirilen yapısal eşitlik modeli (yem) analizlerine ilişkin sonuçların karşılaştırılması. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 5(2),26-42.

Karasar, N. (2019). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar ilkeler teknikler* (34. Basım). Ankara: Nobel.

Keşaplı, G. ve Çifci, M. (2017). Ortaokul öğrencilerinin konuşma kaygıları. *International Journal of Social Science*, 54, 463-484. doi: <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS4830>

Koç, H. (2004). *Profesyonel futbolcularda durumluk kaygı düzeylerini etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.

Kinay, İ. ve Özkan, E. (2014). Öğretmen adayları için konuşma kaygısı ölçeği (ÖAKKÖ) geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Electronic Turkish Studies*, 9(5),1747-1760.

Kline, R. B. (2019). *Yapısal eşitlik modellemesinin ilkeleri ve uygulamaları*. (Çev. Edt. Sedat Şen). Nobel Ankara: Akademik Yayıncılık.

Linver, S. (1997). *Konuşma eğitimi*. (A. Özlü, Çev.). İstanbul: Mert Yayıncılık.

Muallimoğlu, N. (2011). *Bütün yönleriyle hitabet: konuşma sanatı* (8. baskı). İstanbul: Avcıol Basım Yayın.

Maviş, A. (2013). *Etkili ve başarılı konuşma sanatı*. İstanbul:Yediveren Yayınları.

- Pallant, J. (2017). *Spss kullanma kılavuzu: Spss ile adım adım veri analizi*. (S. Balcı ve B. Ahi, Çev.). (2. baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Raja, F. (2017). Anxiety level in students of public speaking: Causes and Remedies. *Journal of Education and Educational Development*, 4(1). 94-110
- Sevim, O. (2012). Öğretmen adaylarına yönelik konuşma kaygısı ölçeği: Bir geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Turkish Studies*, 7(2), 927-937.
- Yaman, H. ve Sofu, M. (2014). Öğretmen adaylarına yönelik konuşma kaygısı ölçeğinin geliştirilmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 173(173), 41-50.
- Stuart, C. (2008). *Etkili konuşma* (4. baskı). (Çev. M. Sağlam). İstanbul: Alfa Yayınları.
- Sönmez, V. ve Alacapınar F. G. (2016). *Sosyal bilimlerde ölçme aracı hazırlama*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Suroğlu-Sofu, M. (2012). *Öğretmen adaylarının konuşma kaygıları*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Sakarya.
- Sümer, N. (2000). Yapısal eşitlik modelleri: temel kavramlar ve örnek uygulamalar. *Türk Psikoloji Yazıları*, 3(6), 49-73.
- Şahin, A. ve Kana, F. (2015). Konuşma kaygısı. A. Şahin (ed.). *Konuşma eğitimi yöntemler-Etkinlikler* içinde (s. 271 – 281). Ankara: Pegem Akademi.
- Şahin, M. (2019). Korku, kaygı ve kaygı (anksiyete) bozuklukları. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6(10), 117-135.
- Şeker, H. ve Gençdoğan, B. (2014). *Psikoloji ve eğitimde ölçme aracı geliştirme*. (2. baskı). Ankara: Nobel.
- Şimşek, Ö. F. (2007). *Yapısal eşitlik modellemesine giriş: Temel ilkeler ve LISREL uygulamaları*. Ankara: Ekinoks Yayınları.
- Tallis, F. (2003). *Kaygıları aşmak*. (O. Cem, Çev). İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Tavşancıl, E. (2002). *Tutumların ölçülmesi ve spss ile veri analizi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Topçuoğlu-Ünal, F. ve Özden, M. (2015). *Diksiyon ve konuşma eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Tsaousides, T. (February, 2017). Why are we scared of public speaking? Erişim adresi: <https://www.psychologytoday.com/us/blog/smashing-the-brainblocks/201711/why-are-we-scared-public-speaking>
- Tunalı, M. (2007). *Başarılı ve güzel konuşma sanatı* (36. baskı). İstanbul: Yediveren Yayınları.
- Özusta, H. Ş. (1995). Çocuklar için durumluk-sürekli kaygı envanterinin uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 10(34), 32-44.
- Yıldız, B. R. (2011). *Kaygının dikkat süreçleri üzerine etkisinin olaya ilişkin potansiyeller ile değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Konuşma Kaygısı Ölçeği'nin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Ek 1. Konuşma Kaygısı Ölçeği⁵

Maddeler	Tamamen katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç katılmıyorum
1. Bilmediğim bir konuda konuşma yapacağımı bilmek beni korkutur.	5	4	3	2	1
2. Konuşurken söyleyeceklerimi unutacağım diye endişelenirim.	5	4	3	2	1
3. Konuşmam eleştirilince gerilirim.	5	4	3	2	1
4. Arkadaşlarım, konuşmamdan sonra beni beceriksiz olarak görecekler.	5	4	3	2	1
5. Konuşurken dinleyicilerin yüzüne bakamam.	5	4	3	2	1
6. Arkadaşlarımın benden daha iyi bir konuşma yaptıklarını düşünürüm.	5	4	3	2	1
7. Dinleyicilerin konuştuklarımı anlamayacaklarını düşünürüm.	5	4	3	2	1
8. Konuşma anında insanları sıktığımı düşünürüm.	5	4	3	2	1
9. Konuşma anında hata yapmak utanç vericidir.	5	4	3	2	1
10. Konuşma anındaki olumsuzlukların üstesinden gelemem.	5	4	3	2	1
11. Konuşma yapmadan önce kötü şeyler olacak korkusu yaşarım.	5	4	3	2	1
12. Konuşma yaparken kalbim hızlı atar.	5	4	3	2	1
13. Konuşma yaparken terlediğimi hissedirim.	5	4	3	2	1
14. Konuşma yaparken ellerim titrer.	5	4	3	2	1
15. Konuşma yaparken nefes alış verişim hızlanır.	5	4	3	2	1
16. Topluluk önünde konuşma yaparken kaslarım gerilir.	5	4	3	2	1
17. Hiçbir zaman iyi bir konuşma yapamayacağımı düşünürüm.	5	4	3	2	1
18. Konuşmamdan sonra arkadaşlarımın benimle dalga geçeceğini düşünürüm.	5	4	3	2	1
19. Konuşurken hata yapmaktan korkarım.	5	4	3	2	1
20. Konuşma gerçekleşirken dinleyenlerin bana güleceklerini düşünürüm.	5	4	3	2	1
21. Dinleyiciler, genellikle kötü bir konuşma yaptığımı düşünürler.	5	4	3	2	1

⁵ Ölçek kullanılırken verilerin analizinde ters kodlanacak bir madde bulunmamaktadır.